

Bölüm 3
Katılım Bankacılığında
○ Kullanılan Sermaye Piyasası
Ürün ve Uygulamaları

Prof. Dr. Süleyman Kaya
Kenan Dede
Esmâ Karabulut

HEŞGELDİNİZ.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜMDE NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

KATILIM BANKACILIĞINDA KULLANILAN SERMAYE PİYASASI ÜRÜN VE UYGULAMALARI

1	Sukuk
2	Sukuk Çeşitleri
3	Satış Sözleşmesine Dayalı Sukuk Çeşitleri
4	Kira Sözleşmesine Dayalı Sukuk
5	Ortaklık Sözleşmesine Dayalı Sukuk
6	Vekâlet Sözleşmesine Dayalı Sukuk
7	Dünyada Sukuk Piyasası
8	Türkiye’de Kira Sertifikası Düzenlemeleri
9	Türkiye’de Sukuk Piyasası
10	Hisse Senetleri
11	Yatırım Fonları
12	Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu (TEFAS)
13	Faizsiz Esaslara Uygun Yatırım Fonları

GİRİŞ

- ▶ Katılım esaslı sermaye piyasaları, İslami finansın ilkeleri doğrultusunda tasarlanmış sermaye piyasası ürünlerini barındıran piyasalardır.
- ▶ Ürünleri:
  - ❖ Kira sertifikaları
  - ❖ Hisse senetleri
  - ❖ Katılım esaslı çalışan yatırım fonlarıdır.

SUKUK

En basit şekliyle sukuk; bir varlığa sahip olmayı veya ondan yararlanma hakkını göstermektedir.

Varlık Kiralama Şirketleri (VKŞ) aracılığıyla ihraç edilebilmektedir.

Genel olarak sukuk "Varlığa Dayalı (Asset Backed)" ve "Varlık Temelli (Asset Based)" olmak üzere iki ana çeşide ayrılmaktadır.

Kurumlar genellikle, operasyonu daha kolay olduğu için, varlık temelli sukuk ihraç etmektedirler.

Sukuk Çeşitleri

1. Satış Sözleşmesine Dayalı Sukuk Çeşitleri

- Murabaha Sukuk
- Selem Sukuk
- İstisna Sukuk

2. Kira Sözleşmesine Dayalı Sukuk Çeşitleri

- İcare Sukuk

3. Ortaklık Sözleşmesine Dayalı Sukuk Çeşitleri

- Mudarebe Sukuk
- Muşareke Sukuk

4. Vekâlet Sözleşmesine Dayalı Sukuk Çeşitleri

- Vekalet dayalı Sukuk

1. Satış Sözleşmesine Dayalı Sukuk Çeşitleri

1. Murabaha Sukuk: Bir satın alma işleminin murabaha akdi yapılarak fonlanması amacıyla birbirine eşit değerde ihraç edilen yatırım sertifikalarıdır.

2. Selem Sukuk: Finansman ihtiyacı olan bir kaynak kuruluş tarafından peşin bir bedel karşılığında satın alınan bir varlığın önceden belirlenen ileri bir vadede teslimatına dayalı sukuk türüdür.

3. İstisna Sukuk: İstisna akdinde yapılan işlemlerin menkul kıymetleştirilmesidir. Bu sukuka yatırım yapanlar, payları oranında, üretilen eserin maliki olurlar.

2. Kira Sözleşmesine Dayalı Sukuk İcare Sukuk

İcare akdi ile yapılan işlemlerin yine aynı şekilde menkul kıymetleştirilmesi olayıdır.

Sabit getiriye imkân verir, varlığın devredilmesi ve tekrar geri kiralanmasına dayanır.

Yatırımcılar kiralamaya konu varlıklar üzerinde, payları oranında, bölünmez bir şekilde eşit değerli mülkiyet hakkına sahiptirler.

3. Ortaklık Sözleşmesine Dayalı Sukuk

Mudarebe Sukuk: Yatırımcı sermayeyi tedarik eder, finansman ihtiyacı olan kaynak kuruluş ise mudarib sıfatıyla tecrübelerine dayanarak söz konusu sermayeyi yatırımlarda değerlendirir, getiri belirlenen kar paylaşımı oranı üzerinden dağıtılır.

Müşareke Sukuk: Bu ortaklık herhangi bir iktisadi faaliyeti fonlamak amacıyla her iki tarafın da belli oranda sermaye koymaları ile gerçekleşir.

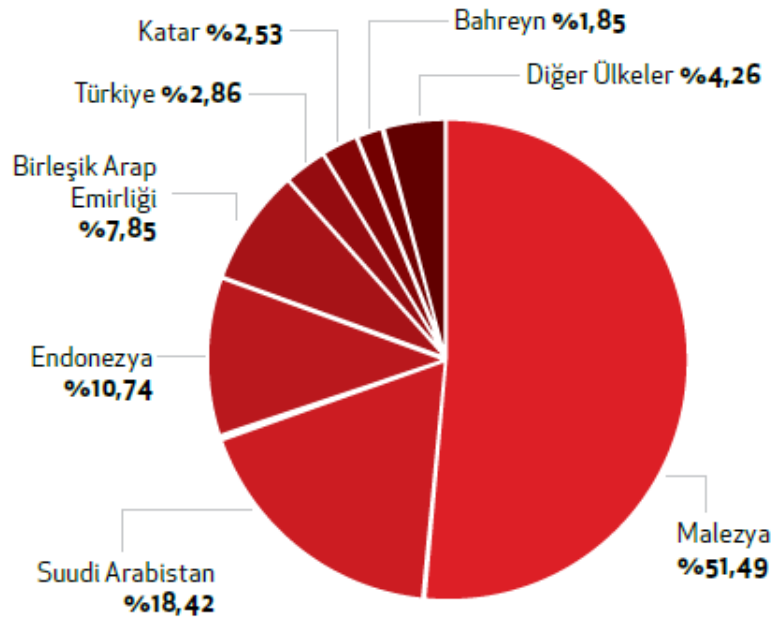
4. Vekâlet Sözleşmesine Dayalı Sukuk

Vekalet Dayalı Sukuk:

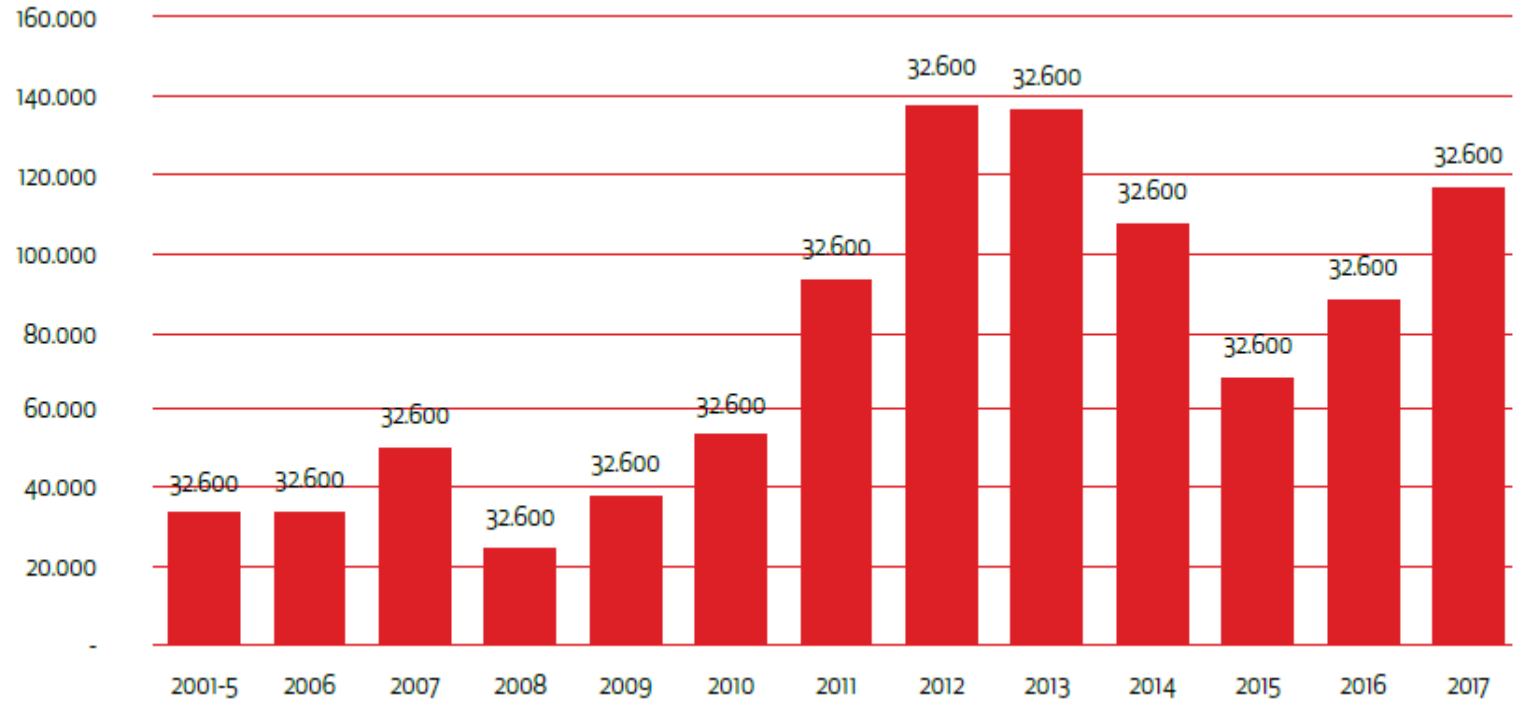
Kaynak kuruluşa ait varlık portföyünün “Vekil” sıfatıyla VKŞ lehine yönetilmesi, elde edilen gelirlerin, sukukun ihraç edilmesinden önce prensipte anlaşılan oran ve vade tarihinde, yatırımcılar ile paylaşılması esasına dayanmaktadır.

Dünyada Sukuk Piyasası

Dolaşımdaki Sukuk İhraçlarının Ülke Bazlı Dağılımı

Global Sukuk İhraçları (Milyon Dolar, 2001-2017)

Kaynak: IIFM, Sukuk Report, April 2018

Türkiye'de Kira Sertifikası Düzenlemeleri

SPK, 2013 yılında yayınladığı Kira Sertifikaları Tebliği ile Ortadoğu ve Malezya'daki sukuk yapılarından esinlenerek daha geniş kapsamlı kira sertifikası yapılarından oluşan Türkiye'ye has bir model oluşturmaya çalışmıştır.

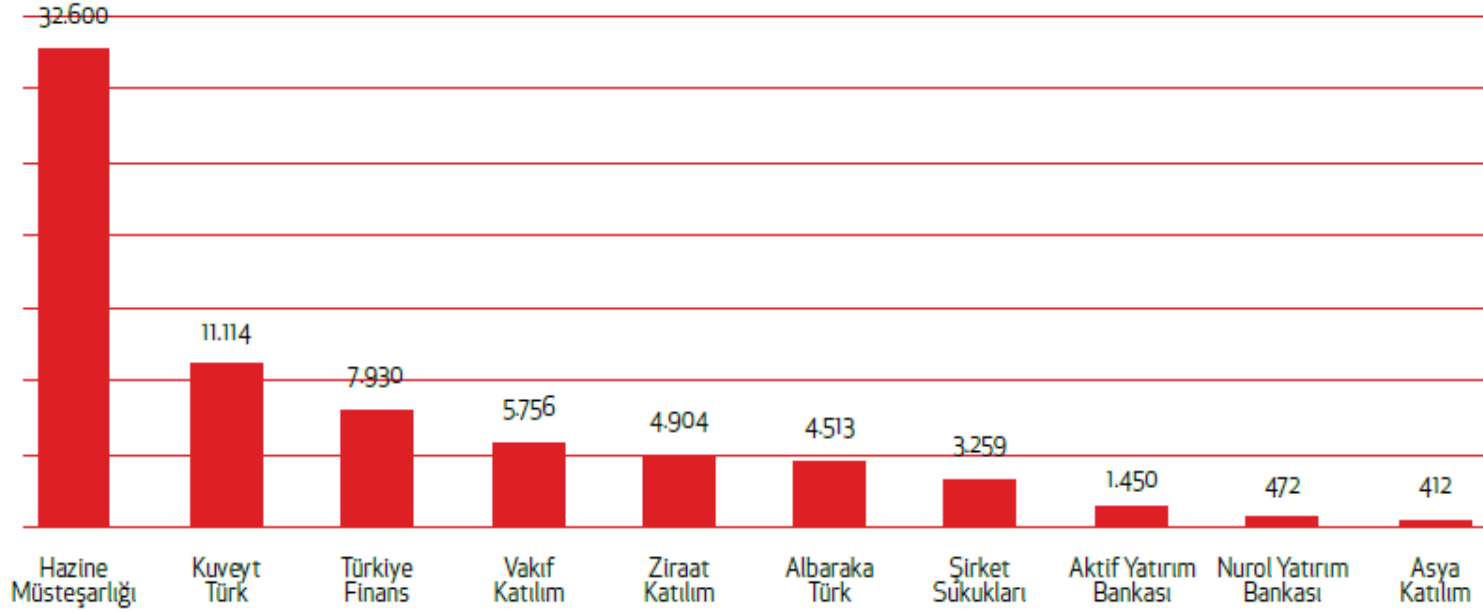

Yeni SPK Kanununda Kira Sertifikaları

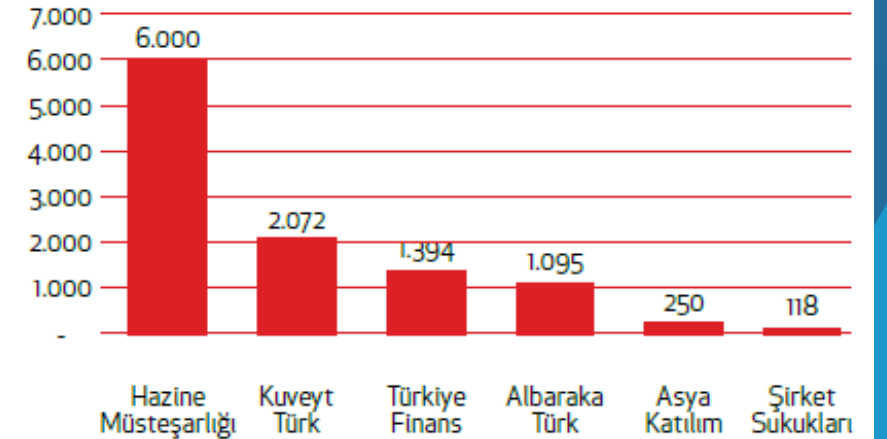
- **Sahipliğe Dayalı Kira Sertifikası**
- **Yönetim Sözleşmesine Dayalı Kira Sertifikası**
  - **Alım-satıma Dayalı Kira Sertifikası**
  - **Ortaklığa Dayalı Kira Sertifikası**
- **Eser sözleşmesine Dayalı Kira Sertifikası**

Türkiye'de Sukuk Piyasası

Türkiye'deki toplam kira sertifikası ihraç hacmi (Milyon TL, 2018 Aralık)

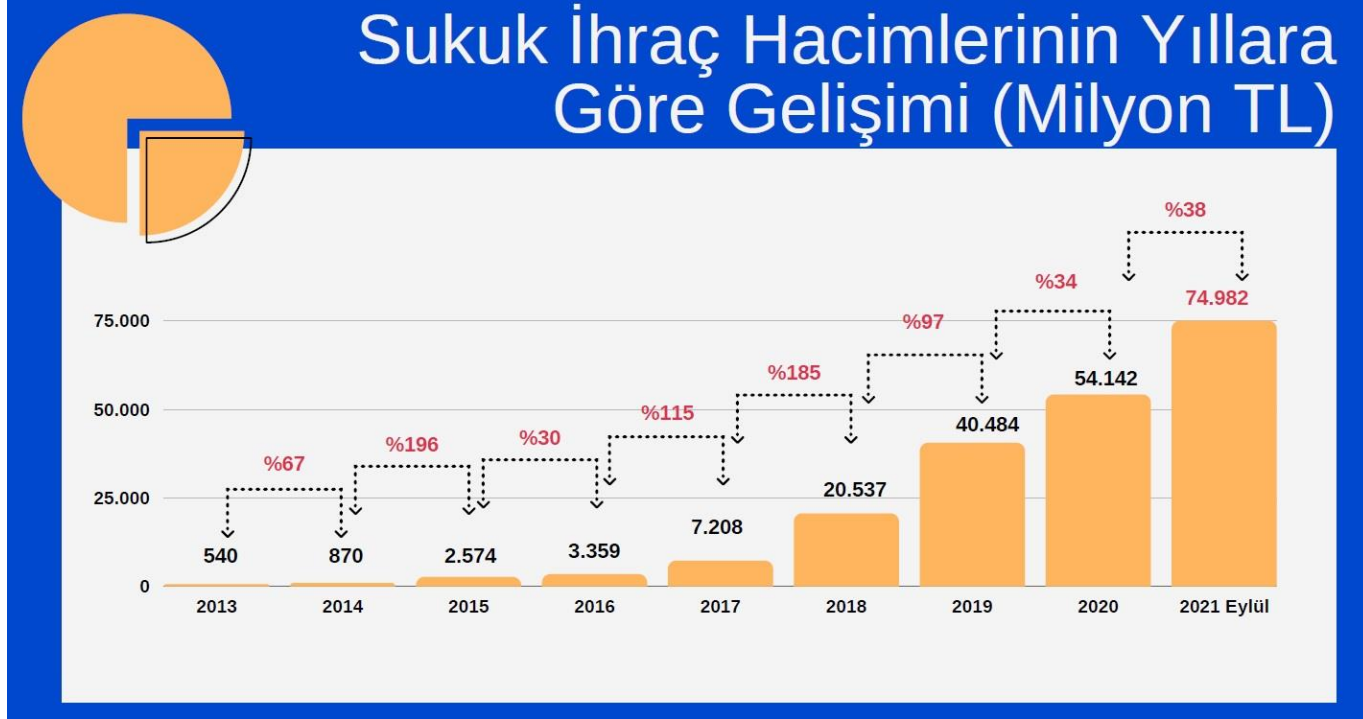

Türkiye'de yerleşik kurumların toplam yurtdışı sukuk ihraçları (Milyon USD, 2018 Aralık)

Kaynak: Bloomberg

Katılım Bankalarının Sukuk İhraçları

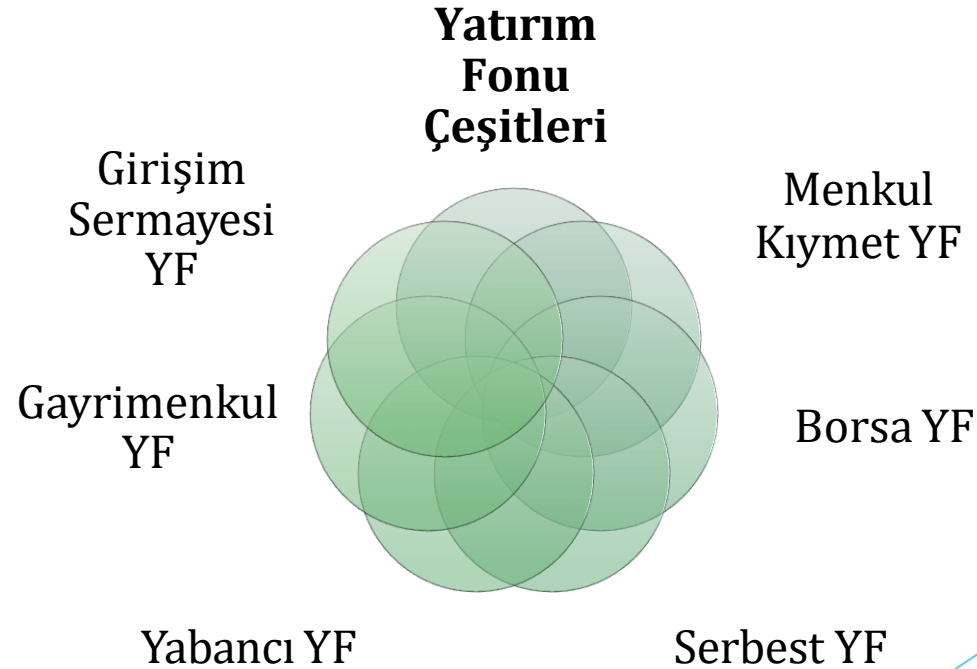
Hisse Senetleri

Bir Őirkete ait hisse senedini satın alan kiŐiler o Őirketin ortakları arasına katılırlar.

Hisse senetleri sahiplerine ortaklık hakkı, yönetime katılma (oy) hakkı, bilgi edinme hakkı, kâr payı (temettü) ve temettü avansı alma hakkı gibi haklar sağlar.

Yatırım Fonları

- Bireysel veya kurumsal yatırımcılardan toplanan kaynakların, hisse senedi, kira sertifikaları gibi sermaye piyasası araçları ile altın ve diğer kıymetli madenlerde değerlendirilmesiyle oluşturulan portföylerdir.

Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu (TEFAS)

- ▶ TEFAS; yatırımcıların merkezi bir elektronik platform üzerinden, dağıtım kuruluşları aracılığıyla, fon alım satım işlemleri yapmasına imkân veren dijital platformun adıdır.
- ▶ Bankaların ve aracı kurumların bu platforma üye olmaları zorunludur.
- ▶ TEFAS'ta sadece menkul kıymet yatırım fonları işlem görür.
- ▶ BİST'te Borsa Yatırım Fonları ve nitelikli yatırımcılara satılan fonlar (serbest fonlar, koruma amaçlı fonlar, girişim sermayesi yatırım fonları ve gayrimenkul yatırım fonları) işlem görmez.

Faizsiz Esaslara Uygun Yatırım Fonları

Kira Sertifikası
veya Karma
Katılma Fonları

Gayrimenkul
Yatırım Fonları

Girişim
Sermayesi
Yatırım Fonları

Borsa Yatırım
Fonları

BES Fonları